

čela slediti. To sva morala slednjič tudi trgovcu naznaniti in mu povedati, da je njegov denar zgubljen, ker ni nikakoršne nade več, da bi se našel, kajti če tudi tujec kdaj kaki sodnji v pest pride, denarja ne bo imel več.

Trgovec se nekoliko tolaži s tem, da se mu je bil sin res popolnoma poboljšal, popustil prejšnje prijatelje in se lotil z dušo in telesom trgovskega posla. Kmalu potem se je oženil in vzel dokaj bogato trgovsko hčer ter postal sodeležnik svojega očeta. —

V tem ste pretekli dve leti in čez, jaz sem bil onega predrznega tujca že davno pozabil, ker sem bil čez glavo zakopan v druge zelo zamotane preiskave. Trgovec je tudi že v hladni zemlji počival in sin bil naslednik njegov in sicer prav umen in čistan trgovec. Videl sem ga večkrat v kavarni, kjer me je vselej prijazno pozdravljaj; govorila sva pa le sem ter tje kako navadno besedo. (Dal. prih.)

Naši dopisi.

Iz Dunaja 15. sept. —*— Kar naravnost Vam rečem, da so nas osupnile pisarije tukajšnjih judovskih časnikov in osobito tako zvanega „Weltblatta“, ki se ponaša z naslovom „Neue freie Presse“. Ti časniki so celi teden pastirskemu listu novega Ljubljanskega knezoškofa dr. Pogačarja tako hosano peli, da smo si le oči brisali, je li beremo prav ali ne. Še bolj kot nad temi pisarijami zavzeli pa smo se nad tem, da — ker smo vedeli, da bode posvečevanje novega škofa v nedeljo 5. dne t. m. — smo že v torek, to je, 7. septembra v večernem listu imenovane „Presse“ na prvem mestu pod naslovom „ein weisser Rabe“ (bela vrana) brali avantgardo onega dolzega načelnega članka, ki ga je čifutska „Presse“ koj drugi dan po svetu poslala. Še le unidan sem sicer v eni Nestrojevih komedij slišal reči: „G'schwindigkeit ist ka Zauberei“; in ker tudi mi „ultramontanci“ ne verujemo na copernice, smo le ugibali: kdo da je še mokri iztisek pastirskega lista poslal vredništvu navedenega časnika? Ker ne morem misliti, da se je to zgodilo po naročilu knezoškofa samega, je ona hitrica le mogoča po dvojni drugi poti: ali po indiskreciji tiskarne, ki je tiskala pastirski list, ali pa po kaki prijazni vladni roki, ki ni mogla čakati, da bi bila škofova okrožnica redoma zagledala beli dan. Prvi pastirski list vsacega novega škofa je res program njegov. Mi, ki nismo originala brali, se tedaj tudi ne drznemo ga kritikovati, mislimo pa, da to, kar „Presse“ navaja, je le skaza pastirskega lista, če pravi, da v njem po vse veje duh pastirskega lista grofa Herbersteina, ki je pred 100 leti „klerisei-i“ rekel, „da vsakdo ima pravico tiste vere biti, katera se njemu prava zdi.“ Zato se tudi nam, ki ne poznamo pastirskega lista novega škofa, bolj verjetno zdi, kar je te dni „Politik“ posnela iz „Grazer Volksblatt“, ki pravi: da „jedro navedenega pastirskega lista se res loči od pisem družih škofov, in da se zategadel lahko razume, zakaj liberalni časniki raztegljive fraze po svoje tolmačijo; vendar upamo, da je med dr. Pogačarjem in grofom Herbersteinom, kakor med škofi iz Stremayer-ove ère in Josefinci, čeravno ne veliko brezno, vsaj vendar še razločna meja.“ Na čast novemu škofu se tedaj tudi mi nadejamo, da knezoškof dr. Pogačar ne bode „bela vrana“ med škofi Avstrijskimi, za kar ga čifutska „Presse“ proklamira*), in da se ne bode vresničilo, o čemur se Bismarkovi „kulturkämpferji“ radujejo, da je Ljubljana po njem poklicana „in

*) Tukajšnji šaljivi časnik „Floh“ je kar nagloma zagrabil za ta izrek in ga v podobi „avis rara“ predstavil. Pis.

der kirchlich-politischen Geschichte Oesterreich's eine besondere Rolle zu spielen!“

V Gorici 19. sept. — Nova pravila preuravnane deželne kmetijske šole so priobčena. Pravila so zapopadena v 15 §§. Naša kmetijska šola ne bo več „srednja“, ampak nižja „praktična“. Tako smo prišli na to, česar smo Slovenci od nekdanj želeli; Lah pa (v dež. zboru) niso hoteli od „srednje“ šole odstopiti. Zdaj so se tudi oni preverili, da se srednjo ne gre. Po novih pravilih bo teoretičnega poduka prav malo. Vzrejanci bodo nekteri sami delali, drugi pa gledali, kako se dela, in delavcem pomagali; učitelji pa bodo vedno zraven in bodo razlagali, česar treba. Sprejemali se bodo močni 18letni (kmečki) mladenci, ki so kmetijstva že vajeni in so se lepo obnašali, pa da jim stariši dovolé hoditi v to šolo. Vzrejancidelavci bodo imeli (kedar bo vse v redu) v šolskem poslopju stanovanje in hrano; brezplačno jih bode sprejetih 8; sicer bo pa prostora za 24 učencev. Kdor ni sprejet brezplačno, plača 200 gld. na leto za stanovanje in živež. „Praktikantov“ bo 8. Dokler ni pristojne hiše za konvikt, bodo dobivali brezplačno sprejeti učenci stipendij 120 gold. Vsakako bodo dobivali — če bodo hoteli — vsaj kosilo opoldne v zavodu. — Učni tečaj traja 2 leti. Razen vseh navadnih kmetijskih del bodo imeli učenci opraviti tudi v (novem deželnem) vinstvenem in c. kr. svilorejskem poskuševališči. — Zdaj nastane vprašanje: so li naši patres patriae pravo zadeli v novem statutu? Mnogim se zdi marsikaj nepraktično, tako, na pr., kdo izmed kmečkih fantov bo hotel ali mogel plačati 200 gld. za sprejem v kmetijsko šolo? Dalje so preskočili menda naši gospodje iz enega ekstrema v drugega: poprej vse visokoučeno — prava akademija — zdaj vse kmečko priprosto. Slišal sem celó, da se je načrt naredil brez slovenskih učiteljev, ktera sta vendar najbolj praktična med vsem sedanjim učiteljskim osebjem. Sicer — vederemo. Res čudno je, da je gledé načrtov naše kmetijske šole tako težko pravo zadeti. — O Mrzleku pod Sveto Goro sem Vam že večkrat pisal. 140 sežnje nad Sočo iščejo podzemeljske reke ali studenca, da bi speljali vodo v Gorico. Prekopali so do sedaj 12 sež. globoko galerijo in še kakih 28 sež. treba kopati do tje, kjer menijo, da mora voda biti. Izprva so morali živo skalo z dinamitom razgajati. Zdaj gre lože s kopanjem. Voda studenca Mrzleka ima + 7° R. („poleti in pozimi enako“). — Fr. Vodopivčev zemljevid Goriške dežele je ministerstvo potrdilo, da se sme po ljudskih šolah rabiti kot učilo. — Za razstavo učnih pomočkov, ki se ima tukaj odpreti 12. oktobra, se je oglasilo do zdaj 54 razstavcev, in, akoravno je še le 6. ali 7. del blagá tukaj, napolnjena je že vsa prostorna dvorana (sicer pa prostora v družih sobah ne manjka za to, kar ima priti). — Znano je, da se povsod milodari nabirajo za Hercegovince; v nekaterih krajih se tudi „besede“ v taisti namen napravljajo. Tudi v našem bližnjem Solkanu se nekaj snuje. Veste pa kaj? Ljuti Turki naše brate na kole nabadajo ali kakor si bodi trpinčijo — in pri nas v Solkanu se bode 25. septembra za-nje — plesalo!! Oj, izvanredno razodetje bratovskega srca in rahločutne humanitete, ki iz nog skaka v srce! — Zdaj se na tukajšnji kmetijski šoli 40 učiteljem (iz Goriškega, Istre, Dalmacije in s Kranjskega) razlaga kmetijstvo. Naša vrla strokovnjaka, gg. Povše in Kuralt, podučujeta 26 Slovencev, ostali poslušajo druge učitelje.

Iz Gorice 18. sept. M. K—n. *) — Na tukajšnji kmetijski šoli se je 13. dne t. m. drugoletni kmetijski

*) Prosimo!

tečaj za učitelje ljudskih šol, v katerega sta, zraven učiteljev iz Primorskega in Dalmacije, tudi dva učitelja iz Kranjskega poklicana. Ravnatelj tega tečaja je dr. Monà; predavata pa profesorja Povše in Kuralt, vsak po dve uri na dan. Praktični razkazi se vršijo v sredo in saboto. V sredo 15. dne t. m. je bil izlet na vrt kmetijske šole, kjer je prof. Povše vrlo dobro dejansko kazal, kako naj se trta iz zemlje koplje, obrezuje in pa sadi. Priporočal je pri tej priložnosti gospod profesor iz svojih lastnih skušinj za boljši obstanek zaroda žvepljenje trt. — Videli so slušatelji tukaj jako lepa goveda Marijadvorskega in Pincgavskega plemena. V soboto 18. dne t. m. bila je košnja in grabljenje otave s strojem (mašino) na senožetu kmetijske šole, dobro uro od Gorice. Tukaj so videli slušatelji pod vodstvom prof. Kuralta, kako koristna je taka košnja in grabljenje. Ko je košnja in grabljenje na imenovani senožeti po koscih brez strojev stalo 3 gold. 20 kr., se je zdaj to s kosilnico opravilo s 40 krajcarji, tedaj prihranilo samo na enem senožetu 2 gold. 80 kr. Priporočati se po takem kosilnica more prav živo vsakemu gospodarju, kateri ima veliko senožet v naravnini, vzlasti pa tudi vsaki občini, ki ima senožete na ravninah, da si za sosesčane skupno oskrbi tak stroj, s katerim si veliko denarja in časa prihrani, kajti s kosilnico se lahko v 12 urah 25 do 30 oralov senožet pokosi.

Iz Vipave 19. sept. — Vvrstite, drage „Novice“, v spomin slovesnosti, s katero smo danes obhajali 50letnico duhovnega pastirstva, v spoj list sledeči vošilni šopek

prečastitemu zlatomašniku

Juriju Grabrijanu,

witezu Francu Jožefovega reda, častnemu kanoniku, dekanu itd.

Široko lipa veje razprostira,
Vihar, čeravno tuli prestrašansko,
Zastonj zaganja se v drevó slovansko, —
Nevihla silna ga zastonj podira.

Stojí častito, močno, velikansko,
Iz cvetja lék hladilni bolnim zviru,
Bučelic truma pa si méd nabira:
Drevó sloveče hasni nam vsestransko.

Enaki lipi ste, Gospod častiti!
Saj blagih del Vam vse življenje sluje:
Naj tud' vihar se zlobe v Vas zaléta.
Naj toraj On, stvaritelj vekoviti,
Ki blaga dela tehta in plačuje,
Živí, ohrani Vas še mnoga léta!

Radoslav.

Izpod Celovca 18. sept. — Čudil sem se poročilu zadnjega lista „Novic“, da na zadnjem sejmu Ljubljanskem ni bila cena goveje živine nič nižja kakor prejšnji čas, ko je vendar pri nas zeló padla. „Kärnt. Bl.“ se piše iz Kanalske doline, da v Pontabu je bil malega šmarna dan veliki živinski sejm, na katerega so prignali mnogo živine po prav nizki ceni, pa še take niso mogli spečati; cena majhnih krav bila je po 20 gold., največjih pa po 40 gold., prešiči so bili po 4 gold.; par kóz se je dobilo za 7, par kozlov po 5 gld. Isto tako se piše iz Brezovja (Friesach), da je bilo na sejmu o St. Jerneji veliko in lepe živine, kupca pa malo, čeravno je cena bila nizka. In pri vsem tem je na Koroškem povsod meso drago, to je, v nobeni pravi razmeri z živinsko ceno; zato je čedalje očitnejše, da tarifovanju mesá, ki se opira na resnično in pravo ceno živinsko, gre prednost pred svobodno trgovino,

kajti tarifovanje, če se pošteno godí, gleda na to, da cena mesa ni prenapeta, mesar pa tudi svoj pošten dobiček ima.

Iz Jesenic 20. sept. — Tudi mi smo imeli včeraj redko cerkveno slovesnost; prečastiti naš gosp. župnik Jernej Bizjak so obhajali po preteku 50 let svojega duhovnega pastirstva zlato mašo. Zbralo se je 28 duhovnikov in velika množica družega ljudstva, ki so častitali 82letnemu starčeku. Ker je bilo vreme ugodno, se je gostovanje deloma vršilo pod milim nebom. Častiljivi zlatomašnik so večkrat pripovedovali, koliko težav so duhovni pred 50 leti imeli še s pridigami v slovenskem jeziku; celi teden so se trudili, da so mogli v nedeljo s slovensko besedo stopiti na prižnico. Kakošen razloček je tedaj med tadanjim časom, ko čista slovenščina gladko teče iz ust govornikom na leci!

Iz Ljubljane. — Naj v prvo vrsto današnjega lista stavimo klic na pomoč kršanskim siromakom, ki bežijo iz Bosne in Ercegovine, da se rešijo krvopivcev Turških! Nad 100.000 jih je od početka preteklega meseca zapustilo domovino, izmed katerih jih je okoli 30.000 pobegnilo v Črnogoro, blizu 70.000 pa jih biva na zemlji Avstrijski v hrvaško-slavonski Krajini in Dalmaciji, katerim, da lakote ne poginejo, ima kruha oskrbeti Avstrija. In kako ne bi bežali iz dežele, kjer curkoma kri teče in Turška zverinska divjost tako daleč sega, da celó žive na kole natikajo, kar se je 14. dne t. m. zgodilo na obali Save v sosedni Bosni v obliči Avstrijske vojne oblasti! Gledé na take grozovitosti ostanejo vsa diplomatična modrovanja na strani: **tu treba le človeške usmiljenosti**, tu treba pomoči, zdatne pomoči, hitre pomoči! Komur človeško čutje v srcu biva, — kdor se kristjana in poleg tega še Slovana čuti, temu naj bode rečeno: da ni zadosti, da časnike bereš, kako se krv preliva na bojišči, — da mučenike miluješ in Turke preklinjaš; to je „dober kup“ krščanstvo in slovanstvo. Djansko pomagaj, vsak po svoji moči, stradajočim in golim, pa rane obveži ranjenim! Res srce nas bolí videti okoli tolikega trpinstva — „rodoljube“ gledavce! V vsakem listu „Obz.“ vidimo, kako se na Hrvaškem stekajo darovi, majhni in veliki; ne dajmo se sramotiti sosedom našim, vsaj njihova zgodovina o Turških navalih nekda je tudi naša zgodovina. Da pa dar, ki ga daste siromakom, ki so v Avstrijo pribežali, se obrne res tudi njim na pomoč in za ničesa družega, za to so vam „Novice“ porok, ki ga pošiljajo naravnost v Dalmacijo dotičnemu odboru.

— Iz Št. Ruperta na Dolenskem smo zvedeli veselo novico, da se je ondi 12. dne t. m. ustanovilo katoliško-politiško društvo, ki bode gotovo krepak tabor zoper propagando nemčursko-liberalno. Začetek tega društva so poslali skušeni rodoljubi z navdušenimi govori, med katerimi so bili gosp. Alojzi Košir, začasni prvomestnik, prof. Stekles-a, grof J. Barbo, vrli kmet Bercar in pa g. Jančigar, ki je bil soglasno za predsednika izvoljen. Pevci iz Novega mesta, Trebnega in Mokronoga so razveselili prvo skupščino tega zbora z lepimi pesmami. Mi pa mlademu društvu, ki ima za vso Dolensko stran veliko pomembo, kličemo iz Ljubljane: Bog daj srečo!

— Za c. kr. notarja v Kranji je imenovan bivši advokat v Ljubljani dr. Steiner, — za c. k. notarja v Zatičino pa advokat dr. Julij Wurzbach.

— Gosp. Karol Obreza na Vrhniki je 16. dne tega meseca po dolgi bolezni umrl. Bog mu daj mir in pokoj! Nemčurji so izgubili z njim, dokler je premožen bil, mogočnega podpornika, ki posebno pri volitvah na pomoč svoji stranki ni gledal na stotine goldinarjev. O njem pač veljá pregovor: „sic transit gloria mundi.“

— Gosp. Peter Petruzzi, večletni profesor na Ljubljanski gimnaziji, je v pokoji na Dunaji 88 let star umrl.

— Iz uradne „Laibacherice“ smo izvedeli, da je c. k. deželna sodnija v Ljubljani potrdila zasego 36. lista „Novic“ in sicer zato, ker je v sestavkih: „Raznotere opazke narodnega humorista o Bosniški ustaji“ in „Pogled na Turško bojišče“ našla pregrešek zoper javni mir in red po §. 300. in 305., v sestavku iz Ljubljane: „Čem več krvi“ pa hudodelstvo motenja javnega miru po §. 65. lit. a. kaz. zak.

— (Darovi za kristjanske ubežnike iz Bosne in Ercegovine): P— 1 zlat.

Dve naprejšnji naznanili.

* *Naprejšnje naznanilo živinorejcem na Kranjskem.* Da se naši živinorejci vedó pripraviti na nakup goved, ki jih bo družba kmetijska iz državne subvencije kupila in potem za polovico te cene domačim gospodarjem prodala, se jim za zdaj naznanja, da ta licitacija bode prvi teden prihodnjega meseca oktobra — v Kranji rdeče (Belanske in Pincgavske), v Postojni pa sive (Muriške). Ali bo zdaj tudi na Dolenskem kje prodaja, ni še gotovo. Dan pa, kdaj da bo licitacija, se bode naznanil drugi pot.

* *Naprejšnje naznanilo začetka kovaške in živino-zdravniške šole v Ljubljani.* — Da se stariši ali pa sosese, ki hočejo prihodnje šolsko leto poslati kakega mladenčca v to šolo, vedó pripraviti na to poslanje, se jim s tem dá na znanje, da je začetek šole prvi teden po vseh Svetih. Oglasi za vstop se sprejemajo pa že poprej v pisarnici te šole na spodnjih Poljanah, kjer se tudi vse drugo zvé, kar kdo zvedeti želi.

* *Gospodje predstojniki kmetijskih podružnic* se vljudno prosijo, naj ne odlašajo dalje poslanja letnih doneskov udov družbe kmetijske.

Centralni odbor družbe kmet. v Ljubljani.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Delegaciji ste svoje delo pričeli 21. dne t. m. Videli bomo, kako bosta letos pela ta dva zvoná.

— Ogerski zbor je zato precej hitel z rešitvijo adrese, da so njegovi delegati mogli na Dunaj. Magjarska stranka je v adresini razpravi od strani slovan-ske slišala marsikako grenko resnico, ki je Dunajsko novo „Presse“ tako v oči zbadla, da je zakričala: „Slovani naj ponižno prosijo, ne pa se grozijo, če hočejo kaj doseči od Nemcev in Magjarov.“ Ni tedaj čuda, da gledé na nasvete, ki sta jih o osnovi adrese v klubu liberalne stranke brez vspeha stavila Mrazović in Ožegović, „Obzor“ pravi: „Ovako treba, da se naši zastopniki korenito ozdravijo krivega upanja, da se z Magjari more ljudski živeti.“

Iz Trsta. — Prečastiti biskup gosp. dr. Dobrila, poslavivši se od škofije Poreške 20. dne t. m., prevzame prihodnjo nedeljo svoje novo vladikovanje v Trstu.

Na Turškem bojišči je bilo pretekli teden zeló živahno. Pooblaščenci Evropskih diplomatov so si mnogo prizadeli dovršiti svoje naloge, a opravili niso nič. To je bilo že naprej vedeti. Ustajniških vodij ni bilo ne v Mostar, ne v Trebinje k razgovoru; odgovor njihov na vabila je bil kratek pa krepek ta: „Turkom se ne vdamo živi, diplomaciji pa nič kaj ne upamo.“ Tedaj je posredovanja konec, odločiti ima le še orožje. — Kazalo je, kakor da bi se bila vsa reč ustajnikom na bolje

obrnila. Ruski listi so pisali ustajnikom prijaznejše in v Petrogradu so jeli nabiranje darov kar na debelo; al zagrinjalo se je vzdignilo in če je podoba, katero je odkrilo, prava, žalostno za ustajnike, če prav sami povsod vrlo napredujejo. Hrvaški listi namreč govore o Rusiji, da se na njo ni več zanašati, še manj ko na Francosko. Nasledki te malomarnosti Ruske se kažejo najprej v Srbiji, na katero so se ustajniki zanašali. Ne rečemo, da med narodom ni navdušenosti za vojsko, al skupščina je sprejela z večino 21 glasov adreso do kneza Milana, v kateri pripušča njemu določbo: boj ali ne, Turška vlada je tudi že prašala v Belemgradu, če misli Srbija držati se neutralno ali ne. Odgovor na ta vprašanje še menda ni došel v Carigrad. — Črnagora je po vsem, kar se sliši, bolj vnetá za vojsko in ako bi knez Milan sabljo potegnil proti Turku brž bi bil Nikica na njegovi strani; to je povedal tudi deputaciji ustajnikov ter jih odpravil z opombo, naj le še par dni počakajo. Menda je hotel zvedeti, kaj bo Srbska skupščina sklenila, kajti na svojo roko on res ne more vojske pričeti. — Med tem cincanjem vhaajo Turške čete čez mejo na Srbsko in napadajo Srbe; dva so vjeli in jima glavi odsekali, dva pa celó živa na kol nataknili. Če pri vsem tem knez Milan miren ostane in diplomtizira — ž njim vred Nikica — čemu bi potem Evropska diplomacija, katere ogenj v Ercegovini in Srbiji nikakor ne peče, stopila na noge in šla z orožjem gasit! — Begunov prihaja čedalje več iz ustajniških dežel. Število njihovo je že nad 100.000 glav. V Črnigori jih je okoli 30.000, nekaj v Srbiji, vsi drugi pa na Avstrijski zemlji. To so veči vdarci za Turke, kakor oni, katere dobivajo z orožjem od ustajnikov. Če prebivalci popusté domovino, domače ognjišče in vse, kar so imeli, je sila, kateri uhajajo, gotovo grozovita in to utegne zbuditi milovanje vsega omikanega sveta ter spraviti Evropsko diplomacijo v zadrege bolj, ko zmage Turkov ali pa ustajnikov. Nekaj se bo moralo storiti za te trpine, da bodo vsaj mogli živeti. — Kako se Avstrija obnaša v tej zadevi, tega gledé na tiskovno svobodo ne smemo pretresati. Povemo pa, da je prepo-vedala Turkom oboroženim stopiti na Avstrijska tla, kar veljá menda onim trem Turškim ladijam, ki so prijadrale z vojaki in orožjem do Kleka. „N. Fr. Presse“ in drugi „turški“ listi pa še vedno razsajajo po svoji navadi zoper uboge ustajnike.

Iz bojišča prihajajo neprenehoma novice o velikanskih vspehih ustajnikov, ki se bojujejo levom enako in premagujejo po dvakrat, trikrat večje Turške čete. Trije oddelki, ki so pod poveljem Nedjib paše imeli donesti živež v Trebinje, so s pašo vred kar zgini-li, ravno tako za njimi poslani pozveduhi. Kaj se je ž njimi in s pašo zgodilo, se ne vé. Trebinje so ustajniki zopet zajeli in oblegli, pretrgavši zvezo med Mostarom. Po tem vspehu jim je bilo celó mogoče, napraviti zvezo in združiti se s četo popa Žarka, vodje Bosniških ustajnikov, ki je silil proti jugu. Ker so tedaj oboji ustajniki v zvezi med sabo, je gotovo, da se je upor silno raztegnil in je vsa zapadna stran Bosnije v orožji. Pa tudi vzhodna stran se je vzdignila, tako da je skoro čez vso Bosnijo upor razširjen. Turki ne morejo vse svoje vojne moči navaliti v Bosnijo in Ercegovino, ker se bojé upora tudi v Albaniji, in Rumuniji nič kaj ne upajo. Brez dvoma bi Bosnjake in Ercegovince brž zadušili, ako bi bili gotovi, da ti in posebno Srbija in Črnagora ne mislijo na vojsko. Če bodo tedaj ustajniki zopet potlačeni pod Turški jarm, kdo bo tega največ kriv? Srbi in njihov knez Milan. To je misel ne le vseh Slovanov, ampak misel vse Evrope.